

Asiantuntijalausunto

12.3.2026

VN/409/2026

VN/409/2026-OKM-18

Eduskunnan sivistysvaliokunta

Opetus- ja kulttuuriministeriön lausunto sivistysvaliokunnalle asiasta O 20/2024 vp Perusopetuksen oppimistulokset, mahdollisuuksien tasa- arvo ja rahoitus; eduskunnan tarkastusvaliokunnan teettämä tutkimus

Tiivistelmä

Koulutuksen arvioinnin toimivuutta on hyvä tarkastella. Tarkastelussa tulee huomioida erilaisia tietotarpeita ja tiedon lähteitä. Näitä ovat ainakin kansallisesti koulutuksen tilanne ja sen kehitys, paikallisesti opetuksen järjestäjän edellytykset tuottaa laadukasta opetusta sekä yksilöllisesti oppilaan oppimisen eteneminen ja sen tukeminen. Suomessa koulutuksen arviointia ja oppilaan arviointia ohjataan lainsäädännöllisesti omina kokonaisuuksinaan.

Opetus- ja kulttuuriministeriö ei kannata selvityksen ehdotuksia komiteatyön käynnistämisestä määrittelemään kansallisten arviointien sisältöjä tai kansallista datainfrastruktuuria. Opetus- ja kulttuuriministeriö huomauttaa, että arviointi on riippumatonta ja sille on laissa säädetyt vastuut ja tehtävät.

Koulutuksen arviointia voidaan toteuttaa erilaisin tavoin. Suomi poikkeaa muista Pohjoismaista siten, että meillä ei ole käytössä kansallisia kokeita, joiden avulla perusopetuksen oppilaiden arviointien tuloksia käytetään osaamisen todentamiseen niin yksilö- kuin järjestelmätasolla. Raportin näkemyksen mukaan tästä johtuen emme tiedä oppimistulosten laskun syitä. Raportissa ei kuitenkaan esitetä, mitä etua muut Pohjoismaat kansallisilla kokeilla saavuttavat liittyen tietoon oppimistulosten laskun syistä tai koulutuksen kehittämiseen tarvittavista toimenpiteistä.

PISA -tulosten viimeaikainen kehitys osoittaa kaikkien pohjoismaiden oppimistulosten laskeeneen 2018-2022 lähes yhtenevästi. Kahden viimeisimmän PISA -kierroksen välillä matematiikan tulos laski Tanskassa ja Ruotsissa 20 pistettä, Suomessa 23 pistettä, Norjassa 33 pistettä ja Islannissa 36 pistettä. OECD maissa keskimäärin lasku oli 17 pistettä.

Jyväskylän yliopiston selvitys Pohjoismaiden arviointikäytänteistä sekä politiikkatoimista koulutuksen kehittämiseksi osoittaa, että Pohjoismaissa on päädytty hyvin samalaisiin kehittämistoimiin riippumatta arvioinnin järjestämistavoista. Pohjoismaisissa koulutusjärjestelmissä on paljon samankaltaisuuksia, tunnistetut haasteet ovat pitkälti samoja ja myös politiikkaratkaisut hyvin samankaltaisia arvioinnin järjestämisen eroista huolimatta.

Koulutuksen arvioinnin ja oppilaan arvioinnin kehittämistä tehdään parhaillaan pääministeri Orpon hallitusohjelman mukaisesti osaamistakuun toteuttamisena. Osaamistakuun toteuttaminen on käynnistetty lainsäädäntömuutoksen valmistelulla, jossa perusopetuslakia

Postiosoite
Postadress
Postal Address
Opetus- ja kulttuuriministeriö

Käyntiosoite
Besöksadress
Office

Puhelin
Telefon
Telephone

Faksi
Fax
Fax

s-posti, internet
e-post, internet
e-mail, internet

PL 29
00023 Valtioneuvosto

Meritullinkatu 10
Helsinki

0295 16001
+358 295 16001

09 135 9335
+358 9 135 9335

kirjaamo.okm@gov.fi

täsmennetään oppilaan arvioinnin ja opinnoissa etenemisen osalta sekä täsmennetään määrittelyä oppiaineen hallinnan vähimmäisvaatimukselle.

Opetus- ja kulttuuriministeriössä on käynnissä työryhmätyö, jossa valmistellaan ehdotuksia tarvittavista toimenpiteistä perusopetuksen oppimistulosten nostamiseksi. Työryhmä luovuttaa raporttinsa opetusministerille 29.4.2026.

Kehitystyö perusopetuksen tietopohjan suhteen on käynnissä. Opetus- ja kulttuuriministeriön työryhmä väestökehityksen vaikutuksista perusopetuksen järjestämiseen luovutti raporttinsa opetusministerille 12.3. Raportissa esitetään käyttöön otettavaksi perusopetuksen järjestämisen laatutavoitteet ja niiden valtakunnallinen seuranta. Seurantakokonaisuus vahvistaa perusopetuksen tietopohjaa merkittäväällä tavalla.

Koulutuksen arvioinnin kehittämisessä on syytä ottaa huomioon julkisuuslaki. Suomessa arviointitulokset ovat julkisia. Kansainväliset kokemukset osoittavat, että oppimistulosten voimakas julkinen vertailu ja ranking-ajattelu voivat johtaa ei-toivottuihin seurauksiin. Opetusta saatetaan kaventaa keskittymällä mitattaviin asioihin oppimisen kokonaisuuden kustannuksella, ja arvoinnit voivat lisätä painetta niin oppilaille kuin henkilöstölle. Samalla on olemassa riski, että erot koulujen välillä kasvavat ja luottamus koulutusjärjestelmään heikkenee, jos julkisuutta käytetään leimaavalla tai syyllistävällä tavalla.

Koulu toimii kiinteänä osana yhteiskuntaa ja kohtaa yhteiskunnalliset muutokset instituutio-naalisista toimijoista ensimmäisten joukossa. Oppimiseen vaikuttavat niin koulun sisäiset kuin ulkopuoliset tekijät, esimerkiksi lasten ja nuorten ajankäyttö, kiinnostuksen kohteet, harrastukset ym. Koulu ei yksin myöskään pysty ratkaisemaan oppilaiden hyvinvointiin liittyviä haasteita ja niiden vaikutuksia oppimiseen. Arvioinnin kehittämisessä on olennaista myös huomioida muutosten pedagogiset vaikutukset sekä oppilaisiin että kouluyhteisöön.

Koulutuksen arviointi

Suomessa koulutuksen arviointia toteutetaan sitä ohjaavan lainsäädännön mukaisesti. Koulutuksen arvioinnista säädetään POL 21§ pykälässä sekä Kansallisesta koulutuksen arviointikeskuksesta säädetään Kansallisesta koulutuksen arviointikeskuksesta annetussa laissa (1295/2013). POL 21§ pykälän mukaan ”Koulutuksen arvioinnin tarkoituksena on turvata tämän lain tarkoituksen toteuttamista ja tukea koulutuksen kehittämistä ja parantaa oppimisen edellytyksiä.” sekä ”Opetuksen järjestäjän tulee arvioida antamaansa koulutusta sekä osallistua ulkopuoliseen toimintansa arviointiin.”

Suomessa opetuksen järjestäjän toimintaa tai sen onnistumista ei arvioida oppilaiden oppimistulosten perusteella. Opetuksen järjestäjien toiminnan arviointi perustuu Suomessa itsearviointiin. Itsearviointin sisältöjen määrittely ja käytännön toteutus on opetuksen järjestäjien vastuulla. Opetus- ja kulttuuriministeriön johdolla laadittiin opetuksen järjestäjien itsearviointin tueksi perusopetuksen laadukriteerit (OKM, 2009). Karvin vuonna 2017 toteuttaman arvioinnin perusteella itsearviointivelvoitteen täyttämässä oli puutteita, ja opetuksen järjestäjät toteuttivat velvollisuuttaan hyvin vaihtelevasti (Harjunen ym 2017). Karvi päivitti tietoa laadunhallinnan nykytilasta seuranta-arvioinnilla vuonna 2021. Tulosten mukaan 28 % kartoitukseen osallistuneista perusopetuksen järjestäjistä arvioi panostaneensa paljon laadunhallinnan kehittämiseen vuosina 2017–2021, kun taas noin puolet kuvasi toimineensa pääosin samoin kuin vuonna 2016. Arvioinnissa tunnistettiin myös merkittäviä laadunhallintaan vaikuttavia haasteita, jotka korostuivat erityisesti pienissä kunnissa ja yksityiskouluissa. Näihin lukeutuivat resurssipula, kuten ajan, henkilöstön ja taloudellisten voimavarojen riittävyys, sekä rakenteelliset tekijät (Silverström ym, 2021).

Kansallisen koulutuksen arviointikeskuksen lakisääteinen tehtävä on arvioida varhaiskasvatuksen ja koulutuksen laatua sekä oppimistuloksia Suomessa, kehittää arviointia ja tukea opetuksen ja koulutuksen järjestäjiä laadunhallinnassa, tuottaen tietoa koulutuspolitiikan ja kehittämisen tueksi. Arviointeja ohjaa neljäksi vuodeksi kerrallaan laadittava arviointisuunnitelma. Koulutuksen arviointineuvosto laatii suunnitelmasta esityksen ja Opetus- ja kulttuuriministeriö vahvistaa arviointisuunnitelman. Karvin oppimistulosarviointit sekä teema-arviointit toteutetaan pääsääntöisesti valtakunnallisilla otoksilla. Otokset ovat yleistettävissä koko ikäluokkaan ja arvioinnin kohteena ei ole täten yksittäinen koulu tai oppilas. Koulutuksen arviointi tuottaa tietoa pääsääntöisesti koulutuksen valtakunnalliseen kehittämiseen.

Koulutuksen arviointia toteutetaan myös osallistumalla kansainvälisiin oppimistulosarviointeihin kuten OECD:n PISA -tutkimukseen sekä IEA:n PIRLS, TIMSS, ICILS ja ICCS -tutkimuksiin. Kansainvälisten tutkimusten avulla on mahdollista seurata kansallisia oppimistulostrendejä ja niihin vaikuttavia tekijöitä sekä verrata suomalaisnuorten osaamista ja osaamisen muutoksia kansainvälisesti.

Myös yliopistoilla on oppilaiden oppimisen arviointiin liittyvää tutkimusta. Arviointeja käynnistetään myös esimerkiksi eduskunnan kannanottojen ja lausumien perusteella.

Oppilaan arviointi

Oppilaan arviointia toteuttaa opettaja. Oppilaan arvioinnista säädetään POL 22§ pykälässä sekä perusopetusasetuksen 2 luvussa. Asetuksessa säädetään mm. oppilaan opintojen aikaisen etenemisen ja vuosiluokalta toiselle siirtymisen arvioinnista sekä päättöarvioinnista. Oppilaan arvioinnista päättää kunkin oppiaineen tai opintokokonaisuuden osalta oppilaan opettaja, tai jos opettajia on useita, opettajat yhdessä. Oppilaan arviointia ohjataan lainsäädännön pohjalta valtakunnallisesti opetussuunnitelman perusteilla.

Oppilaan arviointia kehitetään parhaillaan hallitusohjelmassa linjatun osaamistakuun toteuttamisena, joka käynnistettiin oppilaan arviointiin liittyvän lainsäädäntömuutoksen valmistelulla. Hallituksen esityksen lausuntokierros päättyi 23.1.2026.

Osaamistakuun toteuttaminen edellyttää perusopetuslain täsmentämistä oppilaan arvioinnin ja opinnoissa etenemisen osalta sekä täsmällisempää määrittelyä oppiaineen hallinnan vähimmäisvaatimukselle. Osaamistakuun toteuttaminen edellyttää lisäksi opetussuunnitelman perusteiden oppiainekohtaisten tavoitteiden ja sisältöjen vähentämistä ja selkeyttämistä sekä keskeisten osaamistavoitteiden määrittelyä vuosiluokittain, jotta voidaan kansallisesti määritellä vähimmäisosaaminen vuosiluokalta toiselle siirryttäessä. Opetussuunnitelman tavoitteiden, sisältöjen ja arviointikriteerien tulisi toimia nykyistä paremmin osaamisen arvioinnin perustana.

Hallituksen esityksessä ehdotetaan perusopetuslakia muutettavaksi siten, että siinä olisi oppilaiden arviointiin ja opinnoissa etenemiseen yhtenäisemmät menettelyt. Arvioinnin tehtävänä olisi kuvata, miten oppilas on saavuttanut perusopetuksen oppimäärään sisältyvien perusopetuslaissa tarkoitettujen oppiaineiden ja valinnaisten aineiden tavoitteet. Oppiaineiden tavoitteisiin sisältyisi oppilaan oppimisen, osaamisen ja työskentelyn arviointi. Lisäksi arvioitaisiin oppilaan käyttäytymistä. Täysimääräisesti osaamistakuun käyttöönotto edellyttää myös muutoksia opetussuunnitelman perusteisiin.

Osaamistakuun lisäksi opetus- ja kulttuuriministeriössä on käynnissä muuta ajankohtaista kehittämistä perusopetuksen oppilaiden oppimisedellytysten parantamiseksi. Työryhmä väestökehityksen vaikutuksista perusopetuksen järjestämiseen luovutti raporttinsa opetusministerille 12.3. Raportissa esitettiin mm. käyttöönotettavaksi opetuksen järjestämistä koskevat laatuavoitteet ja niiden seuranta. Kehitystyö perusopetuksen tietopohjan suhteen on käynnissä.

Opetus- ja kulttuuriministeriössä on käynnissä myös toinen merkittävä työryhmätyö, jonka tehtävänä on laatia ehdotuksia tarvittavista toimenpiteistä perusopetuksen oppimistulosten kääntämiseksi nousuun. Työryhmä luovuttaa raporttinsa opetusministerille 29.4.2026. Molemmista työryhmissä on edustukselliset jäsenet perusopetuksen kannalta keskeisistä sidosryhmistä.

Julkisuuslain näkökulmat

Koulutuksen arviointi ja oppilaan arviointi ovat toisistaan erillisiä toimintoja ja niiden kehittäminen tulee pohtia kumpaakin erikseen ohjaavan lainsäädännön pohjalta. Molempien kokonaisuuksien osalta olennainen ulottuvuus on myös julkisuuslaki. Koulutuksen arviointitulosten ja oppilaiden arviointia koskevien suoritustietojen julkisuuteen ja erityisesti koulujen vertailuun liittyy monia kysymyksiä. Tulokset voivat tarjota arvokasta tietoa koulutusjärjestelmän tilasta, mutta yksittäisten koulujen tai kuntien asettaminen paremmuusjärjestykseen on ongelmallista. Oppimistuloksiin vaikuttavat useat tekijät, jotka liittyvät oppilaiden taustoihin, -asenteisiin, -uskomuksiin, -hyvinvointiin sekä koulun oppimista edistäviin edellytyksiin, -resursseihin, -opetusjärjestelyihin, -toimintakulttuuriin ym.

Kansainväliset kokemukset osoittavat, että oppimistulosten voimakas julkinen vertailu ja ranking-ajattelu voivat johtaa ei-toivottuihin seurauksiin. Opetusta saatetaan kaventaa keskittymällä mitattaviin asioihin oppimisen kokonaisuuden kustannuksella, ja arvioinnit voivat lisätä painetta niin oppilaille kuin henkilöstölle. Samalla on olemassa riski, että erot koulujen välillä kasvavat ja luottamus koulutusjärjestelmään heikkenee, jos julkisuutta käytetään leimaavalla tai syyllistävällä tavalla.

Ketonen & Atjonen (2025) ovat tehneet kattavan koonnin kansallisia arviointeja käsittelevistä tutkimusartikkeleista. Heidän mukaansa *kansainvälinen tutkimusnäyttö viimeisen 15 vuoden ajalta ei puolla kansallisten kokeiden käyttöä. Niistä on todennettu runsaasti ei-toivottuja seurauksia, jotka ovat puhuttelevia vaalittaessa yleissivistävän koulun laajaalaista opetus ja kasvatustehtävää.*

Lainsäädännön mukaan oppimistulosten arviointien tulokset tulee julkistaa ja perusopetuslaissa julkaisuvelvoite on rajattu arviointien keskeisiin tuloksiin. Suomessa on ollut vallitseva käsitys siitä, että

koulutuksen arviointia tulee kehittää päätöksentekoa tukevaksi siten, että kouluista ei muodostu julkisia rankinglistoja. Koulutuksen arvioinnin sekä oppilaan arvioinnin kehittämisessä tuleekin huomioida arviointitietojen julkisuutta määrittävät säädökset.

Koulutuksen eriytyminen

Suomalaista peruskoulua on pidetty esimerkkinä siitä, että olemme pystyneet yhdistämään koulutuksellisen tasa-arvon sekä korkeat oppimistulokset. Tämä pitää edelleen kansainvälisessä tarkastelussa paikkansa, vaikkakin oppimistulokset ja tasa-arvokehitys ovat molemmat heikentyneet. Koulutuksellinen tasa-arvo on pitkään ollut poliittinen painopiste ja sen eteen on tehty pitkäjänteistä työtä. Tästä hyvänä esimerkkinä toimii tarveperusteisen rahoituksen vakiinnuttaminen ja täksi hallituskaudeksi toteutettu määrärahan vakiinnuttaminen useammaksi vuodeksi. Tarveperusteisen rahoituksen pitkäjänteisyys mahdollistaa opetuksen järjestäjien opettajarekrytoinnit pitkäaikaisempina ja täten luo pysyvyyttä kouluihin. OKM on myös käynnistänyt tutkimushankkeen selvittämään koulutuksellista tasa-arvoa ja yhdenvertaisuutta edistävien toimenpiteiden vaikuttavuutta varhaiskasvatuksessa sekä esi- ja perusopetuksessa (TAR-hanke).

Tarkastusvaliokunnan raportissa luku 5 kuvaa koulutuksellisen eriytymisen kehitystä Suomessa. Luvun alussa todetaan, että Karvin oppimistulosarvioinneissa koulujen välinen selitysaste on noussut trendinomaisesti vuosina 1998-2022 noin 5 prosentista noin 8 prosenttiin ja todetaan. Samalla todetaan, että OECD -maiden keskimääräinen koulujen välinen selitysaste on 32 prosenttia. PISA tutkimuksessa koulujen välisten oppimistuloserojen tarkastelua on tehty vuodesta 2000 lähtien. Suomessa koulujen väliset erot ovat olleet osallistuvien maiden joukossa pieniä, vuonna 2000 osaamisen kokonaisvaihtelusta 5 prosenttia oli koulujen välistä vaihtelua. Vuonna 2022 vastaava luku oli 9 prosenttia. Tarkastusvaliokunnan raportissa toistettiin tarkastelu kokonaisaineistoilla. Tulosten mukaan koulujen selitysosuus toisen asteen valinnassa oli 1996 noin 5 prosenttia ja vuonna 2023 7,5 prosenttia. Vaikka tarkastelunäkökulma ei ole täysin yhteneväinen, niin Karvin ja PISA -tutkimuksen käyttämä otospohjainen aineisto sekä tässä tutkijoiden käyttämät kokonaisaineistot tuottavat päätöksentekijän kannalta samansuuntaisen informaation.

Koulu toimii kiinteänä osana yhteiskuntaa ja kohtaa yhteiskunnalliset muutokset instituutionaalisista toimijoista ensimmäisten joukossa. Oppimiseen vaikuttavat niin koulun sisäiset kuin ulkopuoliset tekijät, esimerkiksi lasten ja nuorten ajankäyttö, kiinnostuksen kohteet, harrastukset ym. Koulu ei yksin myöskään pysty tunnistamaan saatikka ratkaisemaan tyhjentävästi oppilaiden hyvinvointiin liittyviä haasteita ja niiden vaikutuksia oppimiseen.

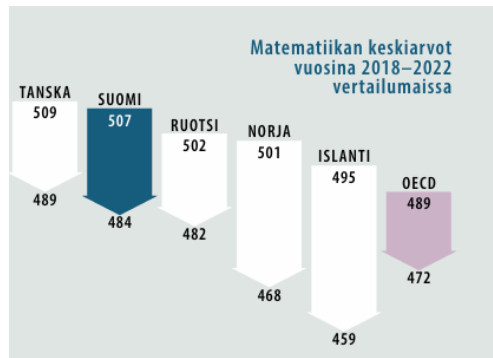
Koulutuksen arvioinnin kehittämisessä on olennaista myös huomioida arvioinnin rajoitteet sekä arvioinnin muutosten aiheuttamat laajemmat vaikutukset. Tällaisia ovat esimerkiksi oppimiseen liittyvät pedagogiset vaikutukset sekä oppilaisiin että kouluyhteisöön.

Opetus- ja kulttuuriministeriön näkemys on, että mahdollisesta perusopetuksen päättökokeiden käytönotosta tulisi toteuttaa kattava lapsivaikutusten sekä pedagogisten vaikutusten arviointi sekä perusopetuksen oppilaiden ja vanhempien kuuleminen. Arviointityössä tulisi painottaa ensisijaisesti kasvatustieteellistä ja kasvatuspsykologista osaamista.

Huomiot muiden Pohjoismaiden vertailusta Suomeen

Tarkastusvaliokunnan julkaisemassa tutkimusraportissa viitataan Jyväskylän yliopiston tuottamaan selvitykseen *Oppimistuloskehitys ja koulutuspoliittiset toimet Pohjoismaissa ja Virossa 2010-luvulta 2020-luvun alkuun*. (Linkki: [Oppimistuloskehitys ja koulutuspoliittiset toimet](#)) Jyväskylän yliopiston selvityksessä on todettu arvioinnin tuottavan tietoa esimerkiksi oppimistuloksiin yhteydessä olevista tekijöistä ja niiden korostumisesta eri aikoina. Selvityksessä havaitaan myös, että koulutuksen arviointitietoja hyödynnetään eri Pohjoismaissa eri tavoin. Yhteistä niille on, että koulutuksen arvioinnin poliittista päätöksentekoa tukeva rooli on korostunut viime vuosina.

Tarkastusvaliokunnan raportissa esitellään muiden Pohjoismaiden arviointikehikkoa Jyväskylän yliopiston selvityksen pohjalta. Raportissa todetaan, että koulutuksen arviointi poikkeaa Suomessa muista verrokkeista sillä, *että Suomessa ei ole kansallisia kokeita, joiden avulla oppijoiden osaamista arvioidaan eri vaiheissa perusopetusta ja arviointien tuloksia käytetään antamalla palautetta yksilön oppimisprosessissa ja laajemmin osaamisen todentamiseen niin yksilö- kuin järjestelmätasolla*. Edellä esitetyn mukaisesti Suomessa koulutuksen arviointi ja oppilaan arviointi ovat toisistaan erillisiä. Kansallinen seuranta toteutuu Karvin oppimistulosarviointien sekä kansainvälisten oppimistulostutkimusten avulla. Näistä erityisesti Karvin oppiainearviointien toteutuksen systemaattisuus on myös riippuvainen valtiontalouden tilanteesta. Oppilaan arviointi on puolestaan opettajan tehtävä. Opettajan arvioinnin tukemiseksi on käynnissä mm. hallitusohjelman mukaisen osaamistakuun valmistelu.

Viimeisimpien PISA-tulosten mukaan Suomen laskeva kehitys ei poikkea muista Pohjoismaista. Tutkimuksen pääalueena olleen matematiikan oppimistulosten lasku kahden viimeisimmän PISA -kierroksen välillä oli Tanskassa ja Ruotsissa 20 pistettä, Suomessa 23 pistettä, Norjassa 33 pistettä ja Islannissa 36 pistettä. OECD maissa keskimäärin lasku oli 17 pistettä.

Lähde: PISA22 ensituloksia lyhyesti, OKM

Raportissa esitetään, että Suomen nykyinen arviointitapa ei tuota tietoa oppimistulosten laskun syistä. Raportissa ei ole kuitenkaan esitetty, millä tavalla muiden vertailumaiden tiedot oppimistulosten laskun syistä poikkeaisivat Suomen tilanteesta. Raportissa ei myöskään esitetä, millaisia koulutuksen kehittämisen ratkaisuja verrokkimaat olisivat käynnistäneet omiin arviointituloksiinsa perustuen ja tätä kautta hyötynneet koulutuksen kehittämisessä/oppimistulosten nostamisessa, vaikka arviointi olisi niissä järjestetty eri tavalla systemaattisemmin ja yksilö-, koulu-, ja järjestelmätason yhdistävillä tiedonkeruilla.

Jyväskylän yliopiston selvityksessä listataan muiden Pohjoismaiden käynnistämiä koulutuksen kehittämistoimia perustuen omiin kansainvälisiin ja kansallisiin arviointeihin. Selvityksen mukaan Tanskassa lisättiin oppitunteja perustaitoihin (matematiikka, äidinkieli) sekä varhennettiin kielenopetusta. Islannissa lisättiin äidinkielen opetusta sekä kehitettiin standardeja lukutaidon arviointiin. Norjan koulu-uudistuksen keskeiset osat olivat opetussuunnitelmien kehittäminen ja laadun valvonta. Ruotsissa uudistuksen kohteina olivat mm laadukkaan opettajaprofession rakentaminen sekä ohjauspolitiikan parantaminen. Virossa on laadittu Elinikäisen oppimisen strategia vuodelle 2035 sekä seuranta-indikaattorit tavoitteiden mittaamiseksi.

2020-luvulla vertailumaissa on panostettu esimerkiksi koulutuksellisen tasa-arvon vahvistamiseen niin sanotun tasa-arvorahan avulla (Ruotsi), perustaitojen vahvistamisella lisätuntien avulla (Ruotsi,) ryhmäkokojen pienentämisellä/opettajien määrän lisäämisellä (Islanti, Ruotsi) oppimismotivaation nostamiseen pedagogisten toimien avulla (Ruotsi, Norja, Tanska), maahanmuuttajataustaisten oppilaiden lisäresursoinnilla (Ruotsi) sekä luottamuksen ja hyvinvoinnin lisäämisellä/toimintakulttuurin muutoksella (Tanska). Lähes poikkeuksetta vertailumaissa on panostettu opettajien osaamiseen, resursseihin ja ammatin houkuttelevuuteen. Ruotsissa ja Tanskassa oppilaiden ruutuaikaa on vähennetty, kun puolestaan Virossa oppilaiden digitaalisten valmiuksien vahvistaminen on tärkeä osa strategiaa.

Suomessa viimeaikaiset politiikkatoimet ovat sisältäneet esimerkiksi perustaitojen vahvistamista lisäämällä oppitunteja, tarveperusteisen rahoituksen vahvistamista (joka lisää opettajaresursseja ja pienentää opetusryhmäkokoja haasteellisilla alueilla), maahanmuuttotasaustaisten oppilaiden oppimisedellytyksen parantamista, työrauhan parantamista mobiililaitteiden käyttöä rajoittavalla lainsäädännöllä. Haasteet ja käynnistetyt toimet ovat verrokkimaissa tunnustettu hyvin samankaltaisiksi eikä ole syytä olettaa, että Suomen oppimistuloksiin vaikuttavat tekijät poikkeaisivat merkittävästi muiden Pohjoismaiden vastaavista.

Neuvotteleva virkamies Minna Polvinen OKM

Liitteet	O 20_2024 vp Perusopetuksen oppimistulokset_mahdollisuuksien tasa-arvo ja rahoitus
Jakelu	Eduskunnan sivistysvaliokunta
Tiedoksi	OKM Opetus- ja kulttuuriministeriö, Lisa Palm OKM KPE Kansliapäällikön esikunta